

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

ΑΛΛΗΓΟΡΙΑ

Αἱ μυθολογίαι καὶ αἱ ἐξωτερικαὶ λατρεῖαι τοῦ κόσμου πολλαχῶς ἐξέφρασαν διὰ συμβόλων καὶ ἀλληγοριῶν τὴν ἀνθρωπίνην τετρακτὺν—σώματος, νοῦ, ψυχῆς καὶ πνεύματος—ἐπίσης καὶ τὴν ἀντίστοιχον παγκόσμιον τετρακτὺν,—γῆς, πυρὸς, ὕδατος καὶ ἀέρος—Ἀληθῶς τὰ πάντα ἐν τῇ φύσει ἐφ' ὅσον συνδέονται πρὸς τὸν ἄνθρωπον εἰσὶ δεκτικὰ τετραπλῆς διεξηγήσεως κατὰ λόγον τῶν τεσσάρων συνθετικῶν φύσεων αὐτοῦ. Μῦθοι τινες καὶ παραδόσεις, ὡς ἐκ τῆς καθολικότητος καὶ τῆς παραστατικότητος αὐτῶν εἶνε ἰδίᾳ χρήσιμοι ἡμῖν ὡς ἀλληγορία οἶονεὶ ἀνεπιγνώτως διατυπωθεῖσαι ὑπὸ τῆς ἀνθρωπότητος παντὸς κλίματος καὶ πάσης φυλῆς. Ἡ ἐλληνικὴ μυθολογία μελετωμένη ὑπὸ τὸ φῶς τοῦτο δύναται ν' ἀποκαλύψῃ ἀνεξάν-

τλητον πλοῦτον γνώσεως. Οὐχ ἦττον δὲ ἡ ἑβραϊκὴ ἱερογραφία καὶ εἰδικῶς τὸ βιβλίον τῆς γενέσεως περὶ ὃ θὰ ἐνδιατρίψω ἐκτενέστερον ἐν τοῖς ἐπο- μένοις. Ὁ Ἰεζεκιήλ περιγράφει ὀπτασίαν ἣν εἶδε τριακονταετῆς γενόμενος—γενόμενος δηλαδή πλή- ρης ἄνθρωπος, ὡς τὸ τριακοστὸν ἔτος πάντοτε σχεδὸν ὑποσημαίνει ἐν ταῖς ἀλληγορίαις. * Ὁ Ἰεζεκιήλ εἶδε μέγα φέγγος «Καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἦν ὁμοίωμα τεσσάρων ζώων. . . . Καὶ τέσσαρα πρόσωπα τῷ ἐνί. . . . Καὶ χεὶρ ἀνθρώπου ὑπο- κάτωθεν τῶν πτερύγων αὐτῶν ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη αὐτῶν. . . . Καὶ ὁμοιώσεις τῶν προσώπων αὐτῶν, πρόσωπον ἀνθρώπου καὶ πρόσωπον λέον- τος ἐκ δεξιῶν τοῖς τέσσαρσι καὶ πρόσωπον μόσχου ἐξ ἀριστερῶν τοῖς τέσσαρσι καὶ πρόσωπον ἄετοῦ τοῖς τέσσαρσι. Καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν ἐκτετα-

* Ἡ κιβωτὸς τοῦ Νῶε εἶχεν ὕψος τριάκοντα πήγγων. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἤρξατο τοῦ ἔργου του ὅτε ἦτο τριακον- ταετῆς, κτλ. Παράβαλε καὶ nel mezzo del cammin di nostra vita τοῦ Δάντη.

μέναι ἄνωθεν τοῖς τέσσαρσιν ἑκατέρων δύο συνε-
 ζευγμέναι πρὸς ἀλλήλας. . . Καὶ ἰδοὺ τροχὸς εἷς
 ἐπὶ τῆς γῆς ἐχόμενος τῶν ζώων τοῖς τέσσαρσι. . .
 καὶ ὁμοίωμα ἐν τοῖς τέσσαρσιν. Ἐπὶ τέσσαρα
 μέρη αὐτῶν ἐπορεύοντο, καὶ οἱ νῶτοι αὐτῶν
 πλήρεις ὀφθαλμῶν κύκλοθεν τοῖς τέσσαρσι. . . .
 Καὶ ἰδοὺ φωνὴ ὑπεράνωθεν τοῦ στερεώματος τοῦ
 ὄντος ὑπὲρ κεφαλὴν αὐτῶν ὡς ὄρασις λίθου σαπ-
 φείρου ὁμοίωμα θρόνου ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ
 ὁμοιώματος τοῦ θρόνου ὁμοίωμα ὡς εἶδος ἀνθρώ-
 που ἄνωθεν». Τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ὀπτασίας ταύ-
 τῆς ἥς ἡ φράσις ὑπενθυμίζει τόσον τὴν Ἀποκά-
 λυψιν τοῦ Ἰωάννου, μεθ' ἧς ἐν πολλοῖς καὶ ταυ-
 τίζεται, οἱ ἀρχαῖοι Ἑβραῖοι ἐπέτρεπον μόνον εἰς
 τοὺς συμπληρώσαντας τὸ τριακοστὸν ἔτος. Κα-
 τόπιν τῶν ὅσα εἶπον περὶ τοῦ τετρατυνθέτου τοῦ
 ἀνθρώπου ἢ ἀνωτέρω ἀλληγορία εἶνε πρόδηλος.
 Τὰ τέσσαρα ζῶα εἶνε τὰ τέσσαρα στοιχεῖα. Ὁ
 μόσχος συμβολίζει τὸ σῶμα, ὁ λέων τὸν νοῦν, ἡ
 ἀνθρωπίνη μορφή τὴν ψυχὴν καὶ ὁ ἀετὸς τὸ
 πνεῦμα. Καὶ τὰ τέσσαρα δὲ εἰσὶ συνεζευγμένα ἐν

ἐνὶ καὶ ἐλαύνουσι τὸν σαπφείριναν θρόνον ἐφ' οὗ ὁ ἄνθρωπος κάθηται.

Ἐν τῇ βίβλῳ τῆς Γενέσεως, ἡ ἀλληγορία τοῦ Ἰεζεκιήλ παρίσταται διὰ τῶν τεσσάρων ποταμῶν οἵτινες πηγάζοντες ἀπὸ μιᾶς πηγῆς, ἀρδεύουσι τὸν παράδεισον, τοῦτέστι τὴν τελείαν καὶ ἰσόρροπον ἀνθρωπίνην φύσιν—ἰσόρροπον καθόσον τὰ τέσσαρα συνθετικὰ εὔρηνται ἐν τῇ προσηκούσῃ θέσει αὐτῶν καὶ ἱεραρχία. Οἱ πολλοὶ ἀνέγνωσαν ἀνέκαθεν τὰς ἐθνικὰς αὐτῶν ἀλληγορίας ὑπὸ τὴν ἔννοιαν μόνον τοῦ γράμματος αὐτῶν, παριδόντες τὸ πνεῦμα ὅπερ ἐν πάσῃ ἐποχῇ καὶ ἐν πάσῃ χώρᾳ ὀλίγοι ὑπῆρξαν ἱκανοὶ νὰ διίδωσιν, οἷον ποιηταί, φιλόσοφοι, προφῆται. Μεταξὺ τῶν πολλῶν μᾶλλον ἢ μεταξὺ τῶν ὀλίγων δέοντις νὰ κατατάξῃ τοὺς λογίους καὶ κριτικούς οἵτινες ἐρμηνεύουσι τοὺς μύθους καὶ παραδόσεις κατὰ τρόπον μὴ ἀπομακρυνόμενον πολὺ τοῦ γράμματος. Ὅτι ὁ Ἄπόλλων σημαίνει ἀπλῶς τὸν ἥλιον καὶ ὄχι θεόν τινα οἷον ὁ λαὸς ἐπίστευεν εἶνε μὲν ἀληθές ἀλλ' ἡ ἐρμηνεία εἶνε ἀνεπαρκῆς διότι περιορίζεται εἰς

τὴν μίαν μόνον ἐκ τῶν τεσσάρων διεξηγήσεων εἰς ἃς πᾶσαι αἱ τοιαῦται παραδόσεις ὑπόκεινται. Ἐπειτα δὲν εἶνε καὶ μεγάλη ἀνακάλυψις. Καὶ ἱστορικὸν τι πολλάκις γεγονὸς δύναται τις νὰ ἀφηγηθῆ ἵνα ὑποσημάνῃ εἰδικὴν ἔννοιαν ἀνεξάρτητον τοῦ ἱστορικοῦ γεγονότος. Ἐὰν ἱστοριοδίφης τις ἐρμηνεύσῃ τὸ ἀφηγούμενον παραπέμπων εἰς τὴν ἐποχὴν καὶ τὴν χώραν εἰς ἣν τὸ ἱστορικὸν γεγονός ἀναφέρεται οὐδόλως ἐρμηνεύει τὴν εἰδικὴν ἔννοιαν χάριν τῆς ὁποίας ἐγένετο ἡ ἀφήγησις. Ἐὰν ὁ Ἀπόλλων, ἢ ὁ Ἡρακλῆς, ἢ ὁ Θησεύς, ἢ ὁ Περσεύς, ἢ ὁ Ἅγιος Γεώργιος συμβολίζῃ τὸν Ἡλιον μήπως καὶ ὁ Ἡλιος δὲν εἶνε ἀλληγορία ; Ἀληθῶς πᾶν ὅτι βλέπομεν εἶνε ἀλληγορία ἐκείνου ὅπερ δὲν βλέπομεν. Τὰ φαινόμενα εἰσὶν ἀλληγορῖαι τῶν νοουμένων· ἀποτελοῦσι τὸ *texte mysterieux de Dieu* κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ. Ὅχι μόνον ἡ μυθολογία ἀλλὰ καὶ ἡ ἱστορία αὐτῆ, ἡ ἐξηκριβωμένη αὐτῆ ἱστορία, δύναται ἀσφαλῶς νὰ ληφθῆ ὡς ἀλληγορία ἀληθειῶν ἃς δὲν εἶνε ἱκανοὶ ὅλοι νὰ συλλαμβάνωσιν ἐν τῇ

ἀφρημένη αὐτῶν καταστάσει. Καὶ οἱ ὀλίγοι ἐκεῖνοι οἵτινες εἰσὶν ἱκανοὶ νὰ τὰς συλλαμβάνωσιν ἔχουσιν ἀνάγκη τῆς ἱερογλυφικῆς ταύτης γλώσσης διότι ἡ ἀλήθεια αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν εἶνε ἀνεκλάλητος. Οἱ ὀλίγοι δὲ οὗτοι ἀφ' ἑτέρου ἐποίησαντο χρῆσιν παντὸς δυνατοῦ μέσου πρὸς ἔκφρασιν καὶ μετάδοσιν αὐτῶν εἰς τοὺς πολλοὺς. Ὁ Μωϋσῆς ἦτο εἷς τῶν ὀλίγων τούτων, ἀντλήσας ἐξ Αἰγύπτου πᾶν ὅ,τι μετέδωκεν εἰς τοὺς Ἑβραίους «σκεύη ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ καὶ ἱματισμὸν» ἅτινα «ἤτησαν παρὰ τῶν Αἰγυπτίων» καὶ «ἐκύκλωσαν τοὺς Αἰγυπτίους» οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ. Ἀληθῶς πᾶν ὅ,τι ἀναγινώσκομεν περὶ Ἀδάμ, Εὐας, ὄφεως, Παραδείσου, δένδρου τῆς γνώσεως, δένδρου τῆς ζωῆς κλπ, ἦσαν πρὸ αἰώνων κοιναὶ παραδόσεις ἐν Αἰγύπτῳ, ὡς ἐλέγχουσιν ἔτι καὶ νῦν ὅλα τὰ αἰγυπτιακὰ μνημεῖα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ΄.

ΠΤΩΣΙΣ

Ὁ Ἡσίοδος λέγει ἡμῖν περὶ χρυσῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἦτο ἀρμονικὴ καὶ ἰσορροπός. Ὁ ποιητὴς διησθάνθη ἥτοι ἀνεκάλεσε διὰ τῆς ψυχικῆς μνήμης τὴν ἐποχὴν ἐκείνην περὶ ἧς τόσοι ἄλλοι ποιηταὶ καὶ προφῆται ὁμιλοῦσι :

Χρῦσεον μὲν πρῶτιστα γένος μερόπων ἀνθρώπων
Ἀθάνατοι ποίησαν ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες.
Οἳ μὲν ἐπὶ Κρόνου ἦσαν, ὅτ' οὐρανῷ ἐμβασίλευεν.
Ὡς τε θεοὶ δ' ἔζων ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες,
Νόσφιν ἄτερ τε πόνων καὶ οἰζύος· οὐδέ τι δειλὸν
Γῆρας ἐπῆν, αἰεὶ δὲ πόδες καὶ χεῖρας ὁμοῖοι
Τέροντ' ἐν θαλίῃσι, κακῶν ἔκτοσθεν ἀπάντων·
Θνησκον δ' ὡς θ' ὕπνῳ δεδμημένοι· ἐσθλά δὲ πάντα
Τοῖσιν ἔην· καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρος ἄρουρα
Αὐτομάτη, πολλὸν τε καὶ ἄφθονον· οἳ δ' ἐθαλημοὶ
Ἦσυχοι ἔργ' ἐνέμοντο ἐν ἐσθλῆσι πολέεσι.

Τοιαύτη ἡ ἀνθρωπίνη φύσις καὶ τοιαύτη τις

κοινωνία ὑπῆρξεν ἐν ἐποχῇ διαφευγούσῃ μὲν τὴν ἀρμοδιότητα τῆς κοινῆς ἱστορίας ἀλλ' ὄχι καὶ τὴν τῆς ψυχικῆς μνήμης. Εἰς τὴν μνήμην ταύτην ὀφείλονται πᾶσαι αἱ παραδόσεις περὶ Ἑδὲμ αἰτινες κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον συμφωνοῦσι πρὸς ἀλλήλας ἂν τε ἐξαγγελλόμεναι ὑπὸ ποιητῶν ἂν τε ὑπὸ φιλοσόφων καὶ προφητῶν θεμελιούντων θρησκευόμενα.

Ὁ ἄνθρωπος διὰ μακραίωνος ἐξελίξεως ἔφθασε ποτὲ εἰς τὸ ὕψος τῆς ἐντελείας ἣν συνεπάγεται ἡ ἀρμονικὴ καὶ ἱεραρχικὴ διάταξις τῶν τεσσάρων συνθετικῶν μερῶν τῆς φύσεώς του. Ἡ σφαῖρα τοῦ σώματος καὶ τῆς διανοίας ὑπήκουεν εἰς τὴν σφαῖραν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ πνεύματος, καὶ οὕτω ἡ τετρακτὺς (σῶμα νοῦς ψυχὴ πνεῦμα) ἀπετέλει παράδεισον. Ἀπὸ τοῦ ὕψους τούτου ὁ ἄνθρωπος ἔπεσε καταστραφείσης τῆς ἱεραρχίας. Ταύτης ὅμως ἡ παλινόρθωσις ἐγγυᾶται τὴν ἐπανάκτησιν τῆς Ἑδὲμ τουτέστι τὴν ἔλευσιν τῆς βασιλείας τῶν Οὐρανῶν. Ἐν τῇ ἀρμονικῇ τετρακτύϊ τὸ πνεῦμα ἀποτελεῖ τὸ κέντρον ἥτοι τὸν θεόν, τὸ δὲ

σῶμα τὴν περιφέρειαν ἦτοι τὸν ὄφιν. Μεταξὺ τῆς περιφερείας καὶ τοῦ κέντρου εἶνε ὁ νοῦς καὶ ἡ ψυχὴ. Ἡ ἀρμονία τῆς τετρακτύος διατηρεῖται ἐνόσω ἡ ψυχὴ ἔχει ἐστραμμένην τὴν προσοχὴν τῆς εἰς τὸ Πνεῦμα καὶ ὁδηγεῖ τὸν Νοῦν πρὸς τὸ κέντρον, οὕτως ὥστε τὸ σῶμα νὰ χρησιμεύῃ ὡς ὄργανον ὑπηρετοῦν τὰ λοιπὰ τρία συνθετικά. Ἡ ἀτομικότης καὶ ἡ αὐτονομία τῆς τετρακτύος ἐδρεύει εἰς τὴν ψυχὴν ἣτις εἶνε ἐλευθέρως εἰς τὰς προτιμήσεις τῆς. Εὐθὺς ὡς παύσῃ ἀτενίζουσα εἰς τὸ κέντρον, ἡ ἀρμονία τῆς τετρακτύος καταστρέφεται. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ψυχῆς ὑφίστανται ἀμαύρωσιν καὶ ὁ ἄνθρωπος πίπτει ἦτοι ἐκβάλλεται ἔξω τοῦ παραδείσου. Ἐξω καὶ κάτω εἰσὶ λέξεις συνώνυμοι. Τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος μετατοπίζεται, ἡ περιφέρεια ἔλκει τὴν ψυχὴν πρὸς τὰ ἔξω. Ὁ νοῦς συμπαρασύρεται πρὸς τὰ κάτω καὶ ἔκτοτε ἀδυνατεῖ νὰ μορφώσῃ ἐννοιάν τινα περὶ τοῦ κόσμου δεσμευόμενος ὑπὸ τῶν περιορισμῶν τῆς ὕλης. Ἡ ψυχὴ ἵνα ἀτενίσῃ εἰς τὸ κέντρον πρέπει νὰ κατέχῃ τὴν ἀρμόζουσαν αὐτῇ θέσιν

μεταξὺ τοῦ Νοῦ καὶ τοῦ Πνεύματος. Ἡ ψυχὴ εἶνε τὸ θῆλυ μέρος τῆς φύσεως, ὁ νοῦς εἶνε τὸ ἄρρεν. Δὲν πρέπει ἡ ἡγεμονία νὰ περιορισθῇ εἰς τὸ ἄρρεν διότι τοιουτοτρόπως τὸ θῆλυ ἀποβάλλει τὴν προσήκουσαν αὐτῷ θέσιν καὶ στρέφεται πρὸς τὴν περιφέρειαν παῦον πλέον νὰ ἐμπνέεται παρὰ τοῦ πνεύματος. Ἐν τούτῳ ἔγκειται ἡ σπουδαιότης τῆς γυναικὸς ἣτις εἶνε τὸ θῆλυ μέρος τῆς κοινωνίας. Ἡ κοινωνία εἶνε τετρακτὺς καὶ δέον νὰ ἔχη τὰ συνθετικὰ αὐτῆς μέρη ἐν ἀρμονίᾳ. Ἡ γυνὴ εἶνε ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς ἡ ἀρμοδία νὰ λαμβάνη τὰς ὑπαγορεύσεις τοῦ κοινωνικοῦ πνεύματος καὶ νὰ ὁδηγῇ τὸ ἄρρεν φύλον. Ὁ αὐτὸς νόμος ἐπικρατεῖ ἀπὸ τοῦ ἐλαχίστου ὀργανισμοῦ μέχρι τοῦ σύμπαντος. Ἐν τῷ ἀτόμῳ ὁ Νοῦς δὲν πρέπει νὰ ἐνεργῇ ἄνευ τῶν ὑπαγορεύσεων τῆς Καρδίας. Ἐν τῇ οἰκογενείᾳ ὁ σύζυγος δὲν πρέπει νὰ δεσπόζη τῆς συζύγου. Ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἡ γυνὴ πρέπει νὰ εἶνε κατ' οὐσίαν ἡ ἰθύνουσα. Ἐν τῇ ἀνθρωπότητι οὐχὶ ἡ ἰσχύς ἀλλ' ἡ ἀγάπη πρέπει νὰ βασιλεύη. Ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν, τὰς αἰσθήσεις

δέον νὰ κυβερνᾷ ἢ διαίσθησις, ἵνα ὑπάρχη ἐνότης, τάξις καὶ πρόοδος.

Κατὰ τὴν ἑβραϊκὴν παράδοσιν ἡ Εὐὰ ἐπλάσθη κοιμωμένου τοῦ Ἀδάμ. Τοῦτο σημαίνει ὅτι τὸ Σῶμα καὶ ἡ Διάνοια πρέπει νὰ εὕρισκωνται ἐν παθητικῇ καταστάσει ὅπως ἡ ψυχὴ ἐκδηλωθῆ καὶ ἀναλάβῃ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν εὐθύνην τῆς εὐδαιμονίας του. Παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις ἡ Ἴσις ἐτιμᾶτο ὑπεράνω τοῦ συζύγου της, οἱ ἱερεῖς ἐσεμνύοντο πρωτίστως ἐπὶ τῇ ἐκ μητρὸς γενεαλογίᾳ των καὶ τὰ δημόσια χρονικὰ συνεργάφοντο τῷ ὀνόματι τῆς μεγάλης ἱερείας τοῦ ἔτους.

Ἐπίσης παραστατικὴ καὶ εὐγλωττος εἶνε ἡ ἀλληγορία τοῦ ἀπηγορευμένου καρποῦ καὶ τοῦ δένδρου τῆς γνώσεως. Γνώσις σημαίνει ἀπλῶς τὴν μετατόπισιν τοῦ κέντρου τῆς βαρύτητος του-τέστι τὴν μετάθεσιν τῆς συνειδήσεως ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἐνθα πρέπει νὰ ἐδρεύῃ, εἰς τὸ σῶμα. Ὁ καρπὸς λέγεται ἀπηγορευμένος διότι ἡ μετάθεσις αὕτη συνεπιφέρει τὴν σύγχυσιν. Πρὸ τῆς συγ-

χύσεως τὸ σῶμα διετέλει, οὕτως εἶπεῖν, εἰς ἄ-
 γνοιαν. Ὡστε αἱ λέξεις γνῶσις καὶ πτῶσις ἐνταῦθα
 κατ' οὐσίαν ταυτίζονται. Ὁ πεπτωκῶς οὐδόλως
 αἰσθάνεται τὴν ἐν αὐτῷ λανθάνουσαν ψυχὴν ἀλλ'
 ἔχει γνῶσιν τοῦ σώματος ὅπερ ἀποκαλεῖ «ἐαυτὸν»
 καὶ αὐτὸ μόνον ἀναγνωρίζει. Καὶ ὁ μῦθος τοῦ
 Προμηθέως περὶ τὴν αὐτὴν ἀλήθειαν στρέφεται.
 Ἡ κλοπὴ τοῦ οὐρανόου πυρὸς ὅπερ ὁ Προμηθεὺς
 κομίζει εἰς τὴν Γῆν εἶνε ἡ προσημειωθεῖσα μετά-
 θεσις τῆς συνειδήσεως ἀπὸ τοῦ κέντρου εἰς τὴν
 περιφέρειαν. Ἐκτοτε ὁ ἄνθρωπος δεσμεύεται εἰς
 τὸν Καύκασον ἢτοι εἰς τὴν ὕλην καὶ σπαράσ-
 σεται ὑπὸ τῆς συγκεχυμένης βουλήσεως αὐτοῦ.
 Ἡ αὐτὴ ἔννοια ἀλληγορεῖται διὰ τῆς παραβολῆς
 τῆς συζύγου τοῦ Λῶτ ἣτις στρέψασα νὰ ἴδῃ πρὸς
 τὰ ὀπίσω τουτέστι παύσασα ν' ἀτενίζῃ εἰς τὸ
 ἐνδότερον πνεῦμα, ἐγένετο στήλη ἄλατος ἢτοι ἀ-
 πεκρυσταλλώθη, ἀπώλεσε τὴν ζωοδότειραν πηγὴν
 τῆς. Ἄλας εἶνε εἰδικῶς συμβολικὴ λέξις παρι-
 στῶσα τὴν ὕλην καὶ ἡ εἰς ἄλας μετατροπὴ εἶνε
 διεύθυνσις ἀντιθέτως τῆς πρὸς τὸ θεῖον ἐξάρσεως

καὶ ἀνυψώσεως. Ἐν πάσαις ταύταις ταῖς ἀλληγορίαις ταῖς παριστώσαις τὴν πτώσιν τοῦ ἀνθρώπου, ὑπάρχει πάντοτε μία ἀπαγόρευσις ἣτις φυσικώτατα δεικνύει τὴν μεταξὺ τοῦ ἐνδοτέρου πνεύματος καὶ τῆς ἐξωτέρας ὕλης σχέσιν ἣτις εἶνε σχέσις πνεύματος θετικοῦ πρὸς πνεῦμα ἀρνητικόν. Τὸ ἀρνητικὸν πνεῦμα συμβολίζεται διὰ τοῦ ὄφους ἥτοι τοῦ ὑπνωτισμοῦ ἐν ἡ ὕλη ἐξασκεῖ ἐπὶ τῆς ψυχῆς. Ἀλλ' ὅταν αὕτη ἀτενίζῃ εἰς τὸ κέντρον, ἡ ὕλη δὲν ἔχει δύναμιν νὰ ὑπνωτίσῃ καὶ ὁ ὄφις τότε καθίσταται σύμβολον δυνάμεως καὶ σοφίας. Τὰ ἀνθρώπινα πάθη ἔλκουσιν ἡμᾶς πρὸς τὰ κάτω ἐὰν ἀτενίζωμεν πρὸς αὐτὰ κατὰ προτίμησιν, ἀλλ' ἐξυπηρετοῦσιν ἡμᾶς ἐν τῇ πρὸς τὰ ἄνω πορείᾳ μας ἐὰν ἡ προσοχὴ ἡμῶν εἶνε κατὰ προτίμησιν ἐστραμμένη πρὸς τὸ ἐνδοτικόν πνεῦμα. Ἐν πάσῃ περιπτώσει τοῦ βίου ἀπὸ τῆς παμμεγίστης μέχρι τῆς πανελαχίστης ὁ νόμος οὗτος ἰσχύει. Οὐχὶ ἡ ὕλη αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἐκφραρίζει ἡμᾶς ἀλλ' ἡ προτίμησις τῆς ὕλης. Ἡ προτίμησις τοῦ πνεύματος εἶνε ἡ ὁδὸς ἣν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς

ὑπέδειξεν εἰπών : « Ἐγὼ εἰμὶ ἡ ὁδὸς ἡ ἀληθινή ». Ἀληθῶς δὲ μόνον διὰ τῆς μεθόδου ταύτης δυνάμεθα νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸν χρυσοῦν αἰῶνα ὅτε θὰ εἶνε δυνατὸν νὰ ζῶμεν « ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες νόσφιν ἄτερ τε πόνων καὶ οἰζύος » καὶ ὅτε θὰ τρεφώμεθα διὰ τοῦ καρποῦ ὃν φέρει ἡ « ζείδωρος ἄρουρα πολλόν τε καὶ ἄφθονον ». Αἱ ὀρέξεις ἡμῶν δὲν θὰ εἶνε αἰμοβόροι ἀλλὰ θὰ ἐκζητῶσιν ἀπλῶς ὅ,τι εἶνε κατάλληλον εἰς τὸ σῶμα ἀνατομικῶς καὶ φυσιολογικῶς, ὄχι ὅ,τι εἶνε κατάλληλον νὰ κορέσῃ χονδροειδεῖς καὶ σαρκοβόρους τάσεις. Ἐντεῦθεν « οὐδέ τι δειλὸν γῆρας » θὰ καταλαμβάνη ἡμᾶς ἀλλὰ θὰ θνήσκωμεν « ὡς ὑπνω δεδμημένοι » μετὰ βίον τερπνὸν καὶ θαλερὸν « κακῶν ἔκτοσθεν ἀπάντων » « ἤσυχοι ἔργα νεμόμενοι » « φίλοι μακάρεσσι θεοῖσι ». Ἡ ἐπανάκτησις ὅμως τοῦ χρυσοῦ αἰῶνος δὲν εἶνε δυνατὴ εἰμὴ διὰ τῆς « στενῆς πύλης » καὶ διὰ τῆς καθάρσεως ἡμῶν ἀπὸ τῆς κηλίδος τοῦ αἵματος, ἣν ἐγκολάπτει εἰς τὴν ψυχὴν ἡμῶν ἡ βρωσις τοῦ κρέατος καὶ ἡ ἀγριότης ἣν ἡ ἕξις αὕτη συνεπάγεται. Οὐδεὶς χύνων αἷμα ἢ

τρεφόμενος ἐκ σαρκῶν δύναται νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὴν κεντρικὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων οὐδὲ νὰ προσπελάσῃ εἰς τὸ Δένδρον τῆς Ζωῆς. Οἱ Κύνες δὲν εἰσέρχονται εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν.

Ἡ προτίμησις τῆς ὕλης ἄγει βαθμηδὸν εἰς τὴν ἀπώλειαν, διότι ἡ ὕλη εἶνε τὸ εἶδωλον καὶ ἐὰν ἐκλάβωμεν αὐτὸ ἀντὶ τῆς οὐσίας περιπίπτομεν εἰς σύγχυσιν καὶ τυφλότητα. Ὁ μέγιστος ἄρα κίνδυνος τῆς ἀνθρωπίνης ὑποστάσεως εἶνε ἡ εἰδωλολατρεία ἣν συμφέρει ν' ἀποφεύγῃ τις ἐν πάσαις ταῖς περιστάσεσι τοῦ βίου. Ἡ εἰδωλολατρεία πράγματι εἶνε τὸ προπατορικὸν λεγόμενον ἁμάρτημα ὅπερ δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ὠρισμένη τις πράξις ἐκτελεσθεῖσα ἐν ὠρισμένῳ χρόνῳ, ὑπὸ ὠρισμένου προσώπου, ἀλλ' ὡς βαθμιαία ἔκκλησις τῆς ἀνθρωπίνης προσοχῆς ἀπὸ τῆς οὐσίας τῶν πραγμάτων εἰς τὰ εἶδωλα αὐτῶν, ἀπὸ τῶν νοουμένων εἰς τὰ φαινόμενα, ἀπὸ τοῦ ἀλληγορουμένου εἰς τὴν ἀλληγορίαν. Βαθμηδὸν κατεστράφη ἡ ἰσορροπία ἐκείνη τῆς τετρακτύος δυνάμει τῆς ὁποίας γίνεται ἡ προσήκουσα διά-

κρίσεις μεταξύ μορφῆς καὶ οὐσίας καὶ τάσσεται ἢ οὐσία ἐν τῇ πρωτεύουσῃ μοίρᾳ. Ἡ μορφή ἔχει πάντοτε τὰ θέλητρά της καὶ ἀσκεῖ ἰσχυρὰν μαγγανείαν ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Ἐξαναγκάζει ἡμᾶς εἰς θαυμασμὸν αὐτῆς ἀλλ' ἐνταυτῷ καὶ εἰς λήθην τῆς οὐσίας ἐφ' ὅσον ἡ ἡμετέρα θέλησις δὲν εἶνε ἀρκετὰ ἰσχυρὰ ὥστε νὰ τηρήσῃ τὴν δέουσαν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιδράσεως. Ἡ κατίσχυσις τῆς μαγγανείας ταύτης ἤγαγε βαθμηδὸν τὸν κόσμον εἰς τὴν ἀναρχίαν ἐν ἣ ἡ σήμερον εὕρηται καὶ ἀπαιτεῖται ἀντίδρασις ἰκανῶς ἰσχυρὰ ὥστε νὰ στραφῶμεν πρὸς τὴν οὐσίαν, ἂν θέλωμεν νὰ πορευώμεθα ἐφεξῆς ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἀληθείας. Ἀπαιτεῖται ἰσχυροποιήσις τῆς διαισθήσεως ἥτις, εἰ καὶ ἔχει τὴν ρίζαν της εἰς τὰς πέντε αἰσθήσεις, εἶνε ἀνεξάρτητος αὐτῶν καὶ δύναται καλλιεργουμένη βαθμηδὸν ν' ἀποκαλύψῃ ἡμῖν τὸν ἐνδότερον κόσμον τῆς οὐσίας. Ὁ ἐξώτερος κόσμος τῆς μορφῆς ἄνευ τοῦ ἐνδοτέρου κόσμου τῆς οὐσίας εἶνε ἀπλοῦς ἀντικατοπτρισμὸς ὃν ἡ ἀνθρωπότης σήμερον ἐκλαμβάνει ἀντὶ τῆς

πραγματικότητος καὶ δὴ ἀποκαλεῖ αὐτὸν πραγματικότητα. Αὕτη ἀκριβῶς εἶνε ἡ ἀπὸ τῆς Ἐδέμ πτώσις τοῦ ἀνθρώπου ὑπὸ ἱστορικὴν καὶ φιλοσοφικὴν ἔποψιν.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ